

Silnejúce protičínske ťaženie USA prináša nové globálne napätie

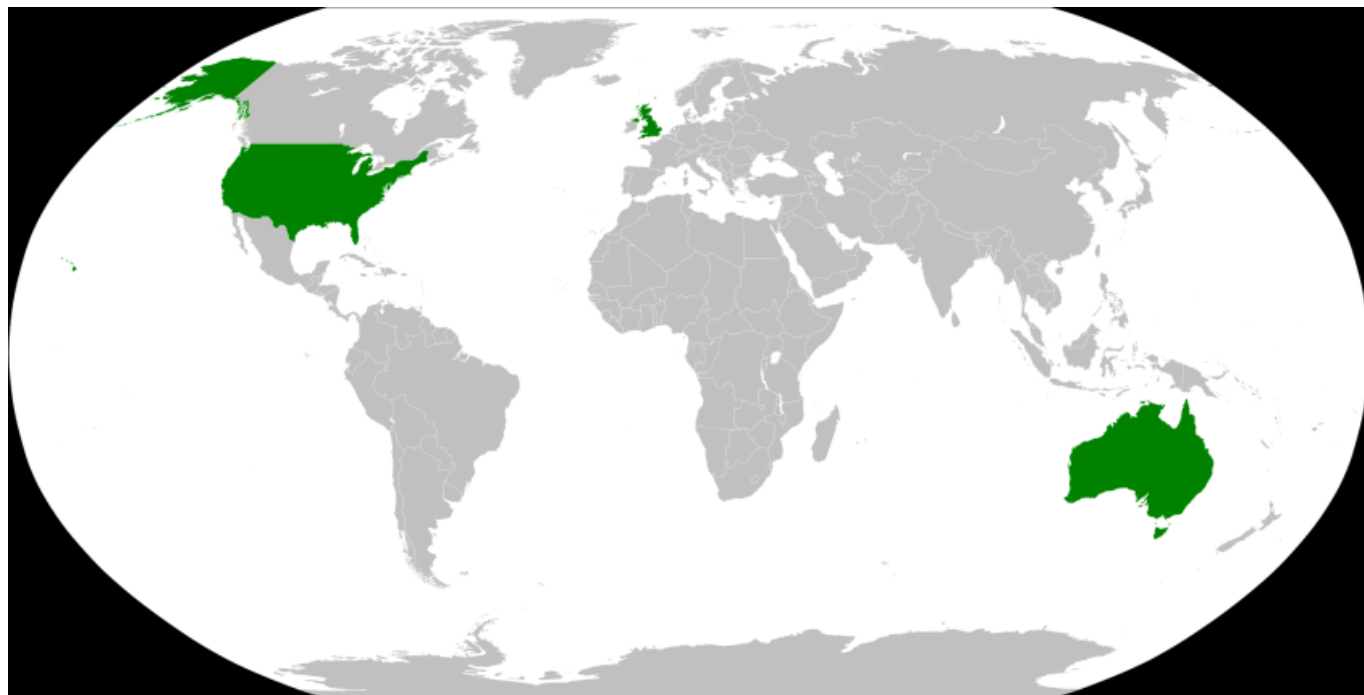
- CZ24 News | 5. ríjna 2021

USA/ČÍNA: Afganské fiasko bude Washington ešte dlho mátať a traumatizovať. V jeho establišmente, predovšetkým v časti so sklonom k supervelmocenskému násiliu, sa nájdu „tvrdí chlapci“, ktorí chcú klin vybiť klinom. Ved' nakoniec sa v tom Afganistane podľa nich až tak veľa zlého nestalo, lebo „misia“ bola podľa hodnotenia Bieleho domu splnená a každý ozbrojený konflikt má predsa aj neželané následky.

Najhoršie by bolo podliehať malomyselnosti a treba ukázať, že USA sú stále vojensky najsilnejším štátom sveta, ktorý je „predurčený“ viesť ho. Musí sa preto rozhodne postaviť proti každému, kto toto nechce rešpektovať. A dôkazom vážnosti Washingtonu vo svete je, že si na to nájde aj spojencov, najlepšie vojenských, so „záľubou“ v agresivite. NATO napriek svätej prostote vyjadrení J. Stoltenberga a „ministríkov“ zahraničia a obrany (ktorí o čo menej rozumejú vojenstvu, o to sú bojovnejší /a často aj hlúpejší/ v rečiach) členských krajín zrejme na súčasné svetovládne ambície hlbinného štátu vo Washingtone už nepostačuje.

Protičínsky pakt anglosaských štátov

Po utajených rokovaníach sa 15. septembra s typickým washingtonským humbugom oznámilo vytvorenie nového trojstranného bezpečnostného spojenectva USA s Veľkou Britániou a Austráliou, ktoré sa v skratke označuje AUKUS. V spoločnom vyhlásení vedúcich predstaviteľov týchto štátov sa partnerstvo zdôvodňovalo ich spoločnými záväzkom voči medzinárodnému poriadku založenému na pravidlách a rozhodnutím prehĺbiť diplomatickú, bezpečnostnú a obrannú spoluprácu v indicko-tichomorskom regióne s cieľom čeliť výzvam 21. storočia. AUKUS stavia na starých, hlbokých väzbách budovaných desaťročia a bilaterálnych vzťahoch svojich členov a má podporiť ich spoločné bezpečnostné a obranné záujmy a posilniť aj schopnosti každého z nich.



Mapa: [Wikipedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:World_map_highlighting_AUKUS_members.svg)

Vo vyhlásení sa zdôraznilo „prehĺbenie“ spoločného využívania informácií a technológií a spolupráce v oblasti bezpečnostných a obranných spôsobilostí ako aj „hlbšia“ integrácia vedy, technológie, priemyselných základní a dodávateľských reťazcov súvisiacich s bezpečnosťou a obranou. Spolupracovať sa má aj v oblasti výpočtovej techniky, umelej inteligencie, kvantových technológií a schopností pôsobiť pod hladinou mora.

Prvou iniciatívou v rámci paktu bude na základe spoločnej tradície námorných demokracií podpora pri získavaní ponoriek s jadrovým pohonom pre austrálske námorníctvo. Za 18 mesiacov sa má nájsť optimálna cesta v tejto oblasti. Využitie znalostí USA a Veľkej Británie z ich programov pôsobenia pod hladinou mora chce uviesť túto austrálsku spôsobilosť do prevádzky čo najskôr.

Austrália sa zaväzuje dodržiavať zabezpečenie jadrového materiálu a technológie a bude plniť všetky záväzky ako štát, ktorý jadrové zbrane nemá. Fackou, ktoré tieto tri štáty ušetrili medzinárodnému spoločenstvu je, že sú „hlboko odhodlané udržať si vedúce postavenie v oblasti globálneho nešírenia zbraní“. Okrem toho, že ide o problematický krok v oblasti šírenia jadrových technológií vo vojenskej oblasti, to je v protiklade aj s výzvami vzdať sa „blokového“ myslenia a konania z čias studenej vojny, ktoré sa často a moralizátorsky objavujú vo vyjadreniach vysokých washingtonských a londýnskych predstaviteľov. V čom AUKUS zvyšuje regionálnu bezpečnosť, môže, aj to len pokrytecky, vysvetliť iba fanatický stúpenec angloamerikanizmu.

Hoci sa vôbec nespomínala ČLR, v širšom kontexte je zrejmé, že partnerstvo je jednou zo súčastí protičínskeho ťaženia Washingtonu. Ide o ďalší krok vo vytváraní rôznych „spojenectiev“ v indicko-tichooceánskom regióne, ktoré obkľučujú Peking – v tomto prípade z južného smeru.

Ďalším príkladom vytvárania spojenectiev zameraných viac-menej proti ČLR je Štvorstranný bezpečnostný dialóg (*Quadrilateral Security Dialogue* – známy aj od skratkou QUAD). Okrem USA sú do neho zapojené Austrália, India a Japonsko a teda ide o tlak na Peking nielen z juhu ale aj z východu.

Historické pozadie paktu troch anglosaských štátov

Spojenie týchto troch štátov nie je náhodné a má svoje historické pozadie, ktoré je však značne protirečivé. Nezvyklým pojmom použitým vo vyhlásení sú „námorné demokracie“. Kto pozná dejiny, sa len diví, ako sa medzi nimi ocitla Austrália – bývalá kolónia Veľkej Británie, dnes oficiálne Austrálsky zväz.

Pripomenieme, že ide o konštitučnú monarchiu, ktorá je stále súčasťou Spoločenstva národov (*Commonwealth of Nations*) – voľného združenia Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska a jeho bývalých domínií a kolónií (do roku 1931 sa tento zvláštny medzinárodnopolitický útvar nazýval Britské impérium a v rokoch 1931 – 1947 Britské spoločenstvo národov). Hlavou Austrálie je formálne britská kráľovná, ktorú zastupuje generálny guvernér a svoju moc by mal uplatňovať na žiadosť premiéra. Už len pamätníci z čias bipolarity si spomenú na kontroverzný krok, keď v novembri 1975 počas politickej krízy generálny guvernér J. Kerr z vlastnej iniciatívy odvolal labouristického premiéra G. Whitlama a vymenoval úradnícku vládu. Labouristi nasledujúce voľby prehrali. Konanie generálneho guvernéra sa však kritizovalo ďalej a v decembri 1977 predčasne odstúpil z funkcie a stiahol sa z verejného života.

Nový pakt zaváňa retardovanou nostalgiou po angloamerickej predstave o udržaní nadvlády nad svetom. Nemusíme byť konšpirátormi, keď sa nám zdá, že tento syndróm akoby z núdze ožil po vystúpení Veľkej Británie z EÚ. Neoliberalizmus a demokracia sem – neoliberalizmus a demokracia tam, vedzte, že my sme tí najväčší, najsilnejší a najlepší. Aby sme v tom však mohli pokračovať, potrebujeme dosahovať zisky, ale mať aj nepriateľa, lebo bez toho sa môžeme rozpadnúť (čo hrozí

viac Veľkej Británie, ale v podmienkach, ktoré nastali v USA v posledných rokoch možno už aj tam). Čína je síce v súčasnosti „dôstojným“ nepriateľom USA i Veľkej Británie, ale 19. storočie sa nebude opakovať.

O pochybnej histórii tradícií „námorných demokracií“

K tradíciám „námorných demokracií“ patrí diplomacia delových člnov. Ide o obrazné označenie formy nátlaku námorných veľmocí na presadenie svojich záujmov uplatňované od 19. storočia. Hovorí sa o nej najmä v súvislosti s ópiovými vojnami voči Číne a niekedy aj pri potlačení boxerského povstania (ide zrejme len o „historickú náhodu“ v pôsobení „námorných demokracií“, že o Čínu a jej „nápravu“ javia už dávno veľký záujem).

Ako ukážkový britský príklad diplomacie delových člnov sa uvádza incident Don Pacifico v roku 1850. Londýn vyslal eskadru vojenského námorníctva, aby ako odvetu za útok na britského občana zablokovala grécky prístav Pireus a požadovala odškodnenie za udalosť.

Vo vzťahu k USA sa spomína najmä ich pôsobenie v Strednej Amerike. Možno ukázať na akciu z roku 1903, keď prezident T. Roosevelt vyslal flotilu vojnových lodí na podporu panamských povstalcov bojujúcich za odtrhnutie od Kolumbie. Po vyhlásení nezávislosti roku 1903 panamskí povstalci z „vdácnosti“ nechali práva a záväzky stavby Panamského prieplavu (do prevádzky bol daný v 1914) prejsť na USA a zaručili im aj kontrolu 16 kilometrov širokého pásma okolo neho.

Po druhej svetovej vojne sa éra delových člnov skončila a tak táto diplomacia sa pretavila do využívania ozbrojeného násillia pri „presadzovaní demokracie“. Po konci bipolarity sa pri „presadzovaní demokracie“ (zastrašovaní „neposlušných“ štátov) týmto spôsobom začali preferovať letecké útoky. V tomto storočí sa tieto aktivity „vylepšili“ o používanie dronov.

„Námorné demokracie“ sú na súši ťarbavé

Pozemné operácie „námorné demokracie“ robili len proti evidentne slabším štátom. Hrozný je príbeh Vietnamu. V tomto storočí na to doplatili Afganistan a Irak.

Jeden z vrcholov vojenskej suchozemskej „ťarbavosti“ USA predstavuje invázia na malý ostrovný štát Grenada (bývalú britskú kolóniu, ktorá získala nezávislosť v roku 1947) na konci októbra 1983. Grenada má rozlohu necelých 350 km² a asi 110 000 obyvateľov. V roku 1979 sa tam po nekrvavom štátnom prevrate dostalo k moci ľavicové Nové hnutie spojeného úsillia o sociálnu starostlivosť, vzdelanie a oslobodenie (v skrátenej názve sa označovalo aj ako Hnutie nového drahokamu /*New Jewel movement*/), ktoré viedol populárny M. Bishop. Niektoré kroky jeho vlády, najmä spolupráca s Kubou a ZSSR, sa stali trňom v oku lokajským americkým režimom na okolitých ostrovoch.

Vládu M. Bishopa v októbri 1979 zvrhli domáci radikáli, ale o niekoľko dní ho jeho prívrženci oslobodili z väzenia. Zakrátko však bol povstalcami popravený a pri nepokojoch došlo aj k obetiam medzi civilistami. Nebolo veľa treba, aby sa antikomunizmom posadnutý prezident USA R. Reagan nechal nahovoriť na prosbu Organizácie amerických štátov na útok voči Grenade. Za cieľ sa stanovila ochrana amerických občanov a „stabilizácia pomerov“ v štáte (v súvislosti s ľavicovou Grenadou R. Reagan už predtým hovoril o kubánsko-sovietskom nebezpečenstve v regióne i pre životné záujmy USA). Podľa niektorých zdrojov CIA pripravovala zvrhnutie ľavicovej grenadskej vlády už pred inváziou na ostrov. Pre istotu, aby sila akcie bola čo najväčšia, USA k nej pribrali aj malé ostrovné štáty Antiguu a Barbudu, Barbados, Dominiku, Jamajku, Svätú Luciu a Svätý Vincent a Grenadíny (s výnimkou Dominiky všetko štáty /britského/ Spoločenstva národov – patrí tam aj Grenada).

Kdesi v pozadí invázie boli podľa niektorých zdrojov aj tí washingtonskí jastrabi, ktorí uvažovali o

potrebe reagovať na traumy v Libanone 23. októbra 1983 a ukázať rozhodnosť voči silám ktoré „ohrozujú“ USA. Teroristi v ten deň zaútočili na medzinárodné mierové sily v Libanone (*Multinational Force in Lebanon*), ktoré tvorili vojaci z Francúzska, Talianska, USA a Veľkej Británie. Medzinárodné mierové sily boli vytvorené v auguste 1982 po prímerí medzi Organizáciou pre oslobodenie Palestíny (OOP) a Izraelom, ktoré bolo sprostredkované USA, aby po ukončení izraelskej invázie dohliadali na sťahovanie porazených jednotiek OOP. Pri útoku na jednotky námornej pechoty USA, ktoré boli dislokované na bejrútskom letisku, zahynulo 241 vojakov (tento počet je doteraz najvyšší pri jednom teroristickom útoku proti vojakom USA). Pri ďalšom útoku, ktorý smeroval na francúzske kasárne, zomrelo 58 vojakov.

Symptomatické bolo, že proti veľvyslanectvu USA v Bejrúte bol spáchaný atentát už 18. apríla 1983, ktorý si vyžiadaval vyše 60 mŕtvych. Hlavnou motiváciou protiamerických atentátov údajne nebol odpor miestneho obyvateľstva voči cudzím vojakom, ale išlo skôr o odvetu šiitských militantov za podporu USA Iraku počas iránsko-irackej vojny. Pôvodcovia útokov neboli odhalení.

Invázia na Grenadu (samozrejme, že porušovala medzinárodné právo) bola prvým bojovým nasadením ozbrojených síl USA po vojne vo Vietname. Zúčastnili sa nej sily pozemného vojska, vojenského letectva a vojenského námorníctva a prvýkrát aj niektoré nové špeciálne jednotky. Išlo asi o 2 000 vojakov USA a 300 vojakov z iných štátov. Inváziu zabezpečovalo ďalších asi 5 000 vojakov na lodiach. Nastali zmätky i chyby pri vylodení (štyria príslušníci špeciálnych námorných síl Navy SEAL sa pri tom utopili) i v činnosti letectva (celkom bolo zničených alebo poškodených 9 vrtulníkov) i pozemných síl. Samozrejme, bolo len otázkou času poraziť malé grenadské ozbrojené sily (asi 1 200 – 1 500 osôb). Na pomoc im prišli aj kubánski pracovníci, ktorí boli na ostrove. Padlo celkom 19 amerických vojakov. Na strane Grenady bolo 45 mŕtvych vojakov a zabitých bolo aj 24 Kubáncov civilistov, ktorí sa zapojili do obrany. Vyše 600 Kubáncov bolo zajatých.

Prejavila sa aj americká vojenská bezohľadnosť, keď sa pri bombardovaní stanovených cieľov nepozerala na okolie a možné civilné obete. Pri útoku na budovu, v ktorej sídlilo velenie grenadskej armády, Američania zbombardovali aj blízky ústav pre duševne chorých, kde zahynulo 18 pacientov. Ich rozviedka o tom nevedela...

Budme trochu zhovievaví a pripustme, že útok na Grenadu bol vlastne jednou z mála akcií, v ktorých USA po druhej svetovej vojne, pri nasadení svojich ozbrojených síl v zahraničí porušujúcom medzinárodné právo, dosiahli „víťazstvo“. Akcia však kvôli svojmu charakteru a spôsobu uskutočnenia vyvolala kritiku vo svete i medzi spojencami Washingtonu a aj v samotných Spojených štátoch a nakoniec sa zapísala ako hanebná stránka ich dejín.

O angažovanosti USA v tichooceánskom regióne po druhej svetovej vojne

Vo vyhlásení o vzniku paktu sa uvádza aj to, že pomôže udržať mier a stabilitu v indicko-tichooceánskom regióne, kde vraj tieto tri štáty už viac ako 70 rokov spoločne s ďalšími spojencami a partnermi spolupracujú „na ochrane hodnôt a podpore bezpečnosti a prosperity“.

Angažovanosť USA sa začala v roku 1947, kedy bolo vytvorené Tichooceánske velenie Spojených štátov (United States Pacific Command) so štábom v Táboře (*Camp*) H. M. Smitha v meste Aiea na havajskom ostrove Oahu. V máji 2018 bolo reorganizované (premenované) na Indicko-tichooceánske velenie, čo zdôrazňovalo zvýšený záujem o južnú Áziu, najmä Indiu. Nešlo však o nejaké oneskorené vzplanutie politickej vášne k Indii a južnej Ázii, ale o to, že ich Washington chce zapojiť do protičínskeho ťaženia.

Indicko-tichooceánske velenie disponuje veľkými silami. Patria pod neho Tichooceánske pozemné sily

Spojených štátov so štábom vo Fort Shafter, najstaršej základni tiež na ostrove Oahu, Tichooceánska flotila Spojených štátov (štáb na námornej základni Naval Station Pearl Harbor), v rámci ktorej pôsobí 3. a 7. flotila Spojených štátov, Tichooceánske vojenské letectvo Spojených štátov (štáb na leteckej základni Hickam) a Tichooceánske sily Zboru námornej pechoty USA (štáb v Táboře H. M. Smitha v Aiea). Ich súčasťou sú aj kontingenty Spojených štátov v Japonsku (asi 50 000 osôb) a v Kórei (viac ako 23 000 osôb). Ide o dva z troch najväčších súčasných zahraničných kontingentov amerických vojakov. Obyvatelia Južnej Kórei i Japonska prítomnosťou amerických vojakov nie sú nadšení a často proti nim protestujú, ale čo už USA „neprehltnú“ preto, aby mali v blízkosti Číny veľa vojakov...

ČLR sa hneď po vyhlásení v roku 1949 stala jedným z najväčších nepriateľov USA. Až v roku 1979 s ňou nadviazali diplomatické styky (zištne v záujme jej využitia na aktivity proti ZSSR), ale museli uznať politiku jednej Číny. Vyžadovalo to prerušenie diplomatických vzťahov s „rozmaznávaným“ spojencom – Čínskou republikou na Tajwane. V apríli 1979 prezident J. Carter podpísal prijal zákon o vzťahoch s Tajwanom (Taiwan Relations Act). V tom istom mesiaci bolo zrušené aj Tajwanské obranné veliteľstvo Spojených štátov (United States Taiwan Defense Command), ktoré fungovalo od decembra 1954. Vznikla medzinárodnopolitická rarita (deformácia?) – štát, s ktorým USA nemajú diplomatické vzťahy všestranne podporujú (opäť len a len kvôli protičínskym cieľom) vrátane masívnych dodávok moderných zbraní.

Od roku 1979 sa čínsko-americké vzťahy rozvíjali protirečivým spôsobom. Veľa zlého toho Čína v tomto čase však už proti ZSSR neurobila, lebo v nej prebiehal tvrdý vnútropolitický boj. Po udalostiach v Pekingu v roku 1989 sa čínsko-americké vzťahy výrazne zhoršili a ich citelné zlepšenie nastalo až počas vlády B. Obamu.

Po nástupe D. Trumpa do Bieleho domu nastala posadnutosť Washingtonu čínskou hrozbou. J. Biden napriek tomu, že nevie prísť D. Trumpovi na meno, v jeho línii voči ČLR pokračuje, vyhrocuje ju a hľadá nových spojencov voči nej, najmä medzi štátmi NATO a EÚ. Niektoré zdroje špekulovali, že aj pri návšteve A. Merkelovej vo Washingtone v júli 2021 bol J. Biden ochotný urobiť ústupky pri Severnom prúde 2, ktorý stále považuje za hrozbu energetickej bezpečnosti Európy, ak Nemecko zvýši aktivity v protičínskom ťažení. To sa však akosi k činom nemá. Uvidíme, čo na to nový kancelár.

AUKUS svojisky rozvíja vojenské a bezpečnostné spojenectvá z čias studenej vojny. Ide o Päť očí (Five eyes) – spoluprácu spravodajských služieb 5 západných štátov – Austrálie, Kanady, Nového Zélandu, USA a Veľkej Británie. Vytvorilo sa ešte v druhej svetovej vojne, počas studenej vojny sa zameriavalo na ZSSR a ČLR a stále funguje. Patrí k nemu aj smutne známa sieť sledovacích zariadení Echelon. Ďalej to je ANZUS (Austrália, Nový Zéland, USA), ktorý pôsobí od roku 1952 s rôznymi „výkyvmi“ doteraz.

Tí, čo sa pamätajú vietnamskú vojnu, si možno spomenú, že jedným z mála spojencov USA, ktorí sa na nej zúčastnili, bola Austrália. A spolu s Veľkou Britániou nevynechala ani vojnu v Iraku a Afganistane.

Škandál ohľadne údajných telefonátov predsedu Zboru náčelníkov štábov USA do Číny

V súvislosti so vzťahmi s Čínou prepukol nedávno v USA škandál. Spôsobilo ho vydanie knihy Riziko (Peril) skutočného investigatívneho novinára-veterána B. Woodwarda (*1943) a mladšieho R. Costu (*1985) v tomto mesiaci v newyorskom vydavateľstve Simon & Schuster.

V knihe sa píše o období konca vlády D. Trumpa a nástupu J. Bidena. Je v nej pasáž o podivných

aktivitách predsedu Zboru náčelníkov štábov USA generála M. Milleyho. Na jednom z tajných stretnutí v čase krátko pred prezidentskými voľbami z obáv z konania D. Trumpa údajne prikázal svojim podriadeným, aby ho o krokoch prezidenta osobne informovali. Zakrátko nato zatelefonoval do Pekingu náčelníkovi Spojeného štábu Ústrednej vojenskej komisie ČLR (plní aj úlohy generálneho štábu Čínskej ľudovej oslobodzovacej armády) generálplukovníkovi Li Cuo-čengovi. M. Milley ho ubezpečoval, že vláda USA je stabilná a neuvažuje o napadnutí Číny ani žiadnej inej veľkej vojenskej operácii proti nej. Druhýkrát M. Milley čínskemu generálovi zavolať niekoľko dní po útoku na Kapitol vo Washingtone. Li Cuo-čeng sa v tomto rozhovore zaujímal o to, či americké ozbrojené sily nezasiahnu.

V tejto údajnej činnosti M. Milleya vidia niektorí radikáli takmer pokus o vojenský prevrat, lebo porušil subordináciu a princíp občianskej kontroly ozbrojených síl. Hovorca Pentagónu J. Kirby sa k špekuláciám v knihe odmietol vyjadriť a prezident J. Biden vyhlásil, že M. Milley má jeho dôveru. M. Milley však už stihol medzičasom vyhlásiť, že D. Trump žiadnu vojnu nechystal.

Poníženie Francúzska

Fakt, že so všetkými spojencami v NATO (nehovoriac už o EÚ), nie sú v USA spokojní, vyústil do stavu, že rokovania o vytvorení nového spojenectva v tichooceánskom regióne sa viedli v tajnosti. Pochopili by sme to, ak by išlo o nejaký malý štát – nového člena NATO, či Ukrajinu. Neobyčajné je však, že AUKUS sa „spichol“ za chrbtom Francúzska – jedného z blízkych spojencov – a chystalo sa to dlhší čas. O pakte sa bez vedomia E. Macrona rokovalo vraj už na samite G7 v júni 2021 vo Veľkej Británii, kam B. Johnson pozval aj austrálskeho premiéra S. Morrisona.

Niektoré zdroje predpokladajú, že to bola aj pomsta za výroky E. Macrona na adresu USA a NATO. Svoje mohla zohrať aj nevraživosť Veľkej Británie, ktorej predstavitelia hovoria síce o blízkych vzťahoch s Francúzskom, ale najmä v hospodárskej oblasti došlo medzi v súvislosti s brexitom k rôznym treniciam.

Poníženie Francúzska v tomto smere je vlastne len symbolické a je aj špecifickým prejavom pokračovania jeho historických treníc s anglosaským svetom v podmienkach zhoršujúcej sa medzinárodnej politiky a bezpečnosti. Francúzsko však seba považuje za veľmoc, ktorá patrí do tichooceánskeho priestoru, lebo tam má územia. Sú to síce len ostrovy, ktoré tvoria Francúzsku Polynéziu (kde je aj najväčší a asi aj najznámejší ostrov Tahiti), Novú Kaledóniu a Wallis a Futunu, ktoré majú spolu rozlohu necelých 24 000 km² a o niečo viac ako pol milióna obyvateľov. Patrí tam aj neobývaný koralový atol – Clippertonov ostrov. Je to teda malé územie a ešte menej obyvateľstva, ale predsa len v snahe o obnovenie veľkosti Francúzska, ktoré prezentuje E. Macron, vynechanie Paríža z paktu mu nepridalo na prestíži.

Treba dodať, že tragickou kapitolou francúzskych aktivít v tejto časti sveta boli jadrové pokusy na neobývaných atoloch Mururoa a Fangataufa. Viaže sa k nim aj aféra s loďou Rainbow Warrior, ktorá patrila Greenpeace a využívala sa v kampani organizácie proti zabíjaniu veľrýb, pokusným atómovým výbuchom, vytváraníu skládok nebezpečných odpadov na dne morí a oceánov a pod. Loď bola potopená 10. júla 1985 v prístave Auckland po výbuchu pripravenom agentmi francúzskej tajnej služby, aby jej znemožnili pripravované akcie proti skúškam atómových zbraní.

Facka Francúzska

Skutočnú facku Francúzsku však uštedrilo austrálske vypovedanie dohody z roku 2016 o dodávke na 12 ponoriek Shortfin Barracuda Block 1A (triedy Barracuda) s dieselovým pohonom v sume okolo 40 miliárd (niektoré pramene uvádzajú až 56 miliárd) USD. Išlo o najväčšiu vojenskú objednávku v dejinách Austrálie.

Z kroku cítiť nenásytnosť vojensko-priemyselno-finančného komplexu USA, na ktorý sú napojené aj britské kruhy. Austrálske miliardy nepôjdu do Paríža, ale do Washingtonu a Londýna. Francúzska firma Naval Group sa po strate objednávky dostane do problémov, ktoré bude zrejme musieť kompenzovať aj vláda.

Reakcia Paríža bola pochopiteľne rozhodná a ostrá. Necháme bokom množstvo ostrých vyjadrení politikov a zostaneme len pri tom, že minister zahraničných vecí J.-Y. Le Drian (ktorý sa ako minister obrany v rokoch 2012 – 2017 zúčastňoval na rokovaníach o dohode) označil austrálsky krok za brutálny a za úder do chrbta. Podobne o ňom hovorí aj prezident E. Macron.

Najtvrdším prejavom francúzskeho rozhorčenia bolo povolanie veľvyslancov z Washingtonu a Canberry. Na otázku prečo sa to neurobilo aj s veľvyslancom z Londýna, francúzsky šéf diplomacie ironicky uviedol, že toho povolávať netreba, lebo na dlhodobu oportunistickú politiku Veľkej Británie by to aj tak neúčinkovalo.

Výstavba nových ponoriek, ktoré majú byť výkonnejšie ako odrieknuté francúzske, má však od začiatku viaceré háčiky. Objavili sa odborníci, ktorí na pozadí toho, že ani jeden z veľkých projektov USA v oblasti protiraketovej obrany sa nedokončil, tvrdia, že aj program austrálskych ponoriek s jadrovým programom môže čakať podobný osud. Poukazujú pritom na rôzne problémy, ktoré majú v súčasnosti USA i Veľká Británia v oblasti výstavby vojenského námorníctva.

Austrália by si za 18 mesiacov mala osvojiť americké a britské technológie a potom môže začať s výstavbou ponoriek. Pri súčasnej kapacite lodeníc v Adelaide, kde sa majú tieto ponorky stavať, ak by išlo o odskúšaný typ ponorky triedy Virginia, vraj aj pri najpriaznivejších podmienkach ich bude možné osem postaviť najskôr za 14 rokov. Ak by malo ísť o nejaký novší typ, ktorý sa len vyvíja (v USA sa na tento rok vyčlenili už prostriedky na vývoj novej generácie ponoriek, ktoré by sa mohli vyrábať od polovice 30. rokov), lehoty budú oveľa dlhšie. Vylúčené preto nie je ani to, že Austrália si bude prenajímať takéto ponorky od USA

Nemožno sa zbaviť dojmu, že v prvom rade ide o to, aby sa na základe sinofóbnej kampane vytĺkli peniaze pre vojensko-priemyselno-finančný komplex USA a jeho britské prívesky. Najhoršie však je, že nafúknutosť projektu prehĺbi finančnú krízu USA, ktorá má aj globálne dôsledky. A ťarcha výdavkov padne nielen na plecía amerických daňových poplatníkov, ale aj občanov tých štátov, ktorí v USA popr. vo Veľkej Británii vo veľkom kupujú „najlepšie“ zbrane a vojenskú techniku vrátane Slovenska (že minister Naď, ale v jednom šiku s ním je aj SNS...).

Okrem toho bola pre Francúzsko zlá správa, že Švajčiarsko sa v júni rozhodlo, že kúpi 36 kusov amerických stíhačiek F-35A v sume zhruba 6 miliárd švajčiarskych frankov. Vo Francúzsku sa márne nádejali, že v súťaži uspeje ich viacúčelová stíhačka Rafael, ktorá je aj lacnejšia. Francúzsky obchod so zbraňami teda behom niekoľkých mesiacov utrpel dve ťažké straty.

Európske reakcie na AUKUS

V Európe považujú nový pakt, ktorý sa pripravil v tajnosti bez prihladenia k spojencom z kontinentálnej Európy, už za druhý egoistický krok Washingtonu po odchode (úteku) z Afganistanu, nielen kritici USA. V súvislosti s tým sa objavili nové pochybnosti o euroatlantickej jednote a spolupráci i „nedotknuteľného“ NATO. Znovu s tým vyrukoval francúzsky prezident E. Macron.

Vznikli ďalšie podnety pre posilnenie úsilia o vytvorenie samostatných európskych ozbrojených síl, o čom hovorila predsedníčka Európskej komisie U. von der Leyenová aj predseda Európskej rady C. Michel. Šéf európskej diplomacie J. Borrell uviedol, že ide o ďalší znak toho, že Európa sa musí spoliehať len sama na seba. V európskych médiách sa píše o tom, že EÚ (i jednotlivé európske štáty)

si budú musieť zo spôsobu, akým sa vytvoril AUKUS, zobrať ponaučenie.

Predstavitelia viacerých členských štátov EÚ vyjadrili pochopenie pre reakcie Francúzska (neslano-nemastno to urobil aj Korčok) a formálne ich aj podporili. Niektorí to označili aj za prejav pohrdania EÚ. Napriek Bidenovskému „Amerika je späť“, viaceré európske štáty a ich predstavitelia nevidia rozdiel v jeho politike voči EÚ oproti D. Trumpovi. Proamerickí vládni lokaji z Poľska a Pobaltia sú radšej ticho.

S kritikou AUKUS vystúpil dokonca kardinál Pietro Parolin, štátny tajomník Vatikánu. V kuloároch zasadnutia frakcie Európskej ľudovej strany, ktoré bolo v Ríme, sa pred novinármi vyjadril, že Vatikán vystupuje proti pretekom v zbrojení. Francúzske katolícke noviny La Croix 21. septembra v článku Austrálske ponorky: riziko jadrového šírenia (*Sous-marins australiens: le risque de prolifération nucléaire*) poukázali na to, že dosiaľ žiadny štát, ktorý vlastní technológie jadrového pohonu pre ponorky ich nedal k dispozícii iným štátom, ani im nepomáhal pri ich stavbe. Vatikán sa však obáva aj toho, že protičínske aktivity v regióne pod vplyvom AUKUS môžu zhoršiť situáciu katolíkov Číny.

V ruských médiách niektorí autori vidia negatívne dôsledky pôsobenia AUKUS aj na Rusko. Pripomína sa však aj to, že keď bol tlak USA, Veľkej Británie a Nemecka (v rámci sankcií USA a EÚ kvôli udalostiam na Ukrajine) na zrušenie dodávok výsadkovo-vrtuľníkových lodí typu Mistral (dve sa mali postaviť vo Francúzsku a dve v licencií v Rusku), Francúzsko na to pristúpilo. V roku 2015 zaplatilo kompenzáciu 950 mil. USD a Rusku vrátilo vybavenie, ktoré dodalo na lode. Niektorí ruskí novinári pridávajú aj lakonické, kto s čím zachádza, s tým zo sveta schádza.

Reakcia Pekingu je dôrazná, ale pokojná

Peking na vznik AUKUS oficiálne zareagoval hneď po jeho oznámení vyjadrením veľvyslanca ČLR v USA Čchin Kanga, ktorý povedal, že spolupráca v oblasti ponoriek s jadrovým pohonom medzi USA, Veľkou Britániou a Austráliou prispeje len k urýchleniu pretekov v zbrojení. Podlamuje regionálnu bezpečnosť a stabilitu, pohŕda medzinárodným úsilím o nešírenie jadrových zbraní a technológií a je to mimoriadne nezodpovedné.

Dá sa predpokladať, že Čína prijme určité opatrenia, ale ich zväží. Bude postupovať nielen rozvážne, ale aj s dlhodobším výhľadom, než sú štvorročné cykly amerických prezidentských volieb. Pripomenieme, že na 19. zjazde KS Číny v októbri 2017 v správe generálny tajomník a prezident Si Ťin-pchig uviedol, že Čína sa bude snažiť o to, aby do roku 2035 ukončila modernizáciu národnej obrany a armády a do polovice storočia premenila čínsku armádu na popredné ozbrojené sily svetovej úrovne.

Vo všeobecnosti možno uviesť, že Čína na zlosť anglosaského sveta pozerá na svet v posledných desaťročiach svojím štýlom, relatívne neutrálnym. Dôraz kladie na zväčšovanie svojej ekonomickej sily, pričom vidí aj komplikácie v tomto procese. Rozvíja vlastný systém ekonomiky a snaží sa zvyšovať nezávislosť od západných technológií. Dosiahla aj výrazné sociálno-ekonomické úspechy najmä v boji s chudobou, čím sa stáva vzorom pre mnohé štáty Ázie a Afriky. V medzinárodnom pôsobení sa spolieha aj na svoju mäkkú silu (najmä Konfuciove inštitúty), čo USA sledujú s veľkou nevôľou.

Stupňujúca sa americká (anglosaská, západná) sinofóbia vedie Čínu aj k rozvoju mnohostrannej spolupráce s Ruskom. Dôležitú úlohu v nej zohráva aj vojenská oblasť. Novým fenoménom sú spoločné vojenské cvičenia.

Sú aj zdroje, ktoré poukazujú na to, že Čína môže začať hľadať aktívnejšie spojencov aj v regióne

juhovýchodnej Ázie. Indonézia vytvorenie AUKUS kritizovala. Vietnam vyhlásil, že v prípade konfliktu medzi USA a ČLR zachová neutralitu.

Čína môže využívať aj pôsobenie Šanghajskej organizácie spolupráce s 8 členskými štátmi (17. septembra na samite v Dušanbe sa rozhodlo o začatí procedúry prijímania Iránu za 9. člena organizácie) a BRICS.

Záver - politika USA v 21. storočí bezpečnostnú situáciu v Ázii i vo svete komplikuje

Vytvorenie AKUS bolo neočakávanou udalosťou, ale v kontexte zahraničnej a bezpečnostnej politiky USA nebolo až také prekvapujúce. Napriek Bidenovmu „Amerika je späť“ hlbinný štát a vojensko-priemyselno-finančný komplex USA stále tlačia na zvýšené zbrojenie a útočia na štáty, ktoré považujú za nepriateľov. Nevzdali sa strašenia Ruskom (to je účinné len v Európe) a na prvé miesto sa dostala Čína. Je tu aj chýlostivý problém Tajwanu, ktorý si vyžaduje samostatnú analýzu.

Možno dodať, že Austrália, ktorá je kdesi na „kraji sveta“, si žije svojím relatívne pokojným životom a nemá ani vážne sociálno-ekonomické ťažkosti. Rozvinuli sa čulé hospodárske kontakty aj s Čínou. Iste v anglosaskom ponímaní prestíž Austrálie uzavretím paktu AUKUS vzrastie. Dostane nových „veľkých“ spojencov, ale tí ju chcú konfrontovať s Čínou a tak jej pribudne aj nový protivník, ak nie priam nepriateľ.

Čína v tomto storočí zápasí tiež s viacerými ťažkosťami, ale dosiahla niektoré politické i ekonomické úspechy na úkor USA. Washington stále nie je schopný pochopiť, že v Pekingu sa rozmýšľa ináč ako v USA a na Západe a že Čína sa voči rozvojovému svet stavia ináč ako USA. Zopakujeme aj frázu, že ak 20. storočia bolo storočím USA, tak 21. storočie bude storočím Ázie.

Prestíž USA v Ázii sa akosi nezvyšuje. Vojny v Iraku a Afganistane (aj v Sýrii) im narobili veľa nepriateľov a nie všetkých možno označiť za teroristov. Stačí príklad Pakistanu, ktorý sa z blízkeho spojenca stal neposlušným štátom a, naopak, s Čínou má dobré vzťahy.

(Autor prednáša medzinárodné vzťahy na Ekonomickej univerzite v Bratislave)

Autor: FRANTIŠEK ŠKVRNDA st.